

Fővárosi Ítéltábla

7.Pf.20.767/2022/6/II.

A Fővárosi Ítéltábla dr. Csernus Sándor ügyvéd (ügyvéd címe.) és dr. Varga-Orvos Zoltán ügyvéd (ügyvéd címe) által képviselt I.r. felperes (I. rendű felperes címe) I. rendű és II.r. felperes (uo.) II. rendű felpereseknek – a Földényi, Lászlai & Társai Ügyvédi Iroda (ügyvéd címe, ügyintéző: dr. Földényi Rita ügyvéd) által képviselt alperes (alperes neve) alperes ellen kártérítés iránt indított perében – amely perbe a Dr. Bebesi Ügyvédi Iroda (ügyvéd címe, ügyintéző: dr. Ligeti Eszter ügyvéd) által képviselt beavatkozó (beavatkozó címe) az alperes érdekében beavatkozott – a Fővárosi Törvényszék 2022. szeptember 15. napján kelt 8.P.20.602/2021/46. számú rész- és közbenső ítélete ellen az I-II. rendű felperesek részéről 50., az alperes részéről 51. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

rész- és közbenső ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a fellebbezési eljárási költségeiket a felek maguk viselik.

Kötelezi az alperest, hogy a rész- és közbenső ítélet jogerőre emelkedésétől számított 60 napon belül fizessen meg 48.000 (Negyvennyolcezer) forint fellebbezési eljárási illetéket az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlájára; a fennmaradó 48.000 (Negyvennyolcezer) forint fellebbezési eljárási illeték az állam terhére marad.

A rész- és közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az alperes a külföldi nemzetiségű állampolgár I. rendű felperes méhen belüli várandósságát 2015. június 2-án diagnosztizálta. A terhességvizsgálat során I. rendű felperes az

előírt labor és ultrahang (UH) vizsgálatokon megjelent; a 2015. június 23-án (9. hét + 2 nap), a 2015. július 9-én (11. hét) és a kötelező első trimeszteri, 2015. július 21-én (13. hét) végzett UH vizsgálat rendellenességet nem tárt fel.

[2] Az I. rendű felperes 2015. augusztus 17-én alhasi görcsök miatt megjelent az alperesnél, a panasza miatt fizikális és UH vizsgálatára, az utóbbi keretében magzati anatómiai mérésekre került sor.

[3] Az I. rendű felperes genetikai tanácsadáson, invazív genetikai vizsgálaton nem vett részt, a választásának megfelelően integrált teszt került elvégzésre, amely két vérvételből állt, az első a 13. héten (2015. július 21.), a második a 17. héten (2015. augusztus 17.) történt meg. A vizsgálat 2015. augusztus 18-i leletében a szabad ösztrol (uE3) és az alfa-fetoprotein (AFP) alacsony értéket mutatott, a végeredménye szerint viszont az I. rendű felperes kockázata Down-kór előfordulására alacsony (1:5000), ennek alapján az alperes a terhességet alacsony kockázatúnak minősítette.

[4] Az I. rendű felperes a külföldi nemzetiségű állampolgár férjével, a II. rendű felperessel 2015. szeptember 10-től hosszabb időre külföldre utazott, ezt előzetesen, a 2015. augusztus 17-i UH vizsgálat során bejelentette az alperesnek.

[5] Az I. rendű felperes következő UH vizsgálatára 2015. november 4-én (28. hét + 1 nap) került sor, amelynek során az alperes magzati anomáliát továbbra sem tárt fel.

[6] Az I-II. rendű felperesek gyermeke 2016. január 19-én született meg, az újszülöttnél elvégzett kromoszóma vizsgálat Down-szindrómát igazolt.

[7] Az I-II. rendű felperesek a keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az alperes megsértette az önrendelkezéshez, a terhesség-megszakításhoz, családtervezéshez, harmonikus, kiegyensúlyozott és háborítatlan családi magánélethez, családban éléshez, egészséges családban éléshez, egészséges gyermek felneveléséhez és emberi méltósághoz fűződő személyiségi jogukat azzal, hogy az I. rendű felperes várandósgondozását nem a szakmai szabályoknak és az elvárható gondosságnak megfelelően végezte – az előírt vizsgálatokat nem végezte el, az elvégzett vizsgálatok Down-szindrómára utaló eredményeit figyelmen kívül hagyta, az I. rendű felperest nem küldte kockázatelemzésre és célzott UH vizsgálatra, nem hívta be a második trimeszteri UH vizsgálatra és az integrált teszt eredményének kiértékelésére, a 2015. augusztus 17-i vizsgálatot végző orvosnak nem volt a Társaság „B” vagy „C” vizsgálja, az elmaradt vizsgálatokat nem kezelte pozitív eredményüként, elmulasztotta a tájékoztatásukat, ezáltal nem kerültek döntési helyzetbe – amellyel okozati összefüggésben Down-szindrómában szenvedő gyermekük megszületett. A személyiségi jogsértés szankciójaként személyenként 17.000.000 forint sérelemdíjra; egyetemleges jogosultként a gyermekük felnevelési költségeként 19.402.000 forint vagyoni kártérítésre és havi 421.500 forint járadékra, valamint ezen összegek törvényes mértékű késedelmi kamata megfizetésére támasztottak igényt.

[8] Az alperes érdemi ellenkérelmében a személyiségi jogok megsértésére, a sérelemdíj és vagyoni kártérítés megfizetésére irányuló keresetet mind jogalapjában, mind összecszerűségében vitatta, az elutasítását kérte, arra hivatkozva, hogy az I. rendű felperes terhességvizsgálata során nem vétett szakmai hibát.

[9] Az I. rendű felperes az életkora alapján Down-kórra alacsony rizikójú volt, a felajánlott genetikai tanácsadást nem vette igénybe, az elvégzett integrált teszt eredménye pedig megfelelő volt, ezért a terhességét Down-kór szempontjából – a vizsgálat 1:5000 eredménye alapján – helytállóan minősítette alacsony kockázatúnak, további intézkedés nem terhelte.

[10] Az I. rendű felperes a 2015. augusztus 17-i UH vizsgálatra görcsös panaszok miatt jelentkezett, emiatt áttekintő és nem a kötelező szűrővizsgálat elvégzésére került sor. Ez alkalommal a kezelőorvos felhívta a külföldre távozni szándékozó I-II. rendű felperesek figyelmét a második trimeszteri kötelező UH szűrővizsgálat fontosságára. Az I. rendű felperes a következő vizsgálatra csak 2015. november 4-én, a terhessége 28. hetében jelent meg, ekkor az elmulasztott vizsgálatok pótlására már nem kerülhetett sor. A harmadik trimeszteri UH vizsgálat során nem volt felismerhető olyan rendellenesség, amely felvetette volna a Down-szindróma lehetőségét, ekkor a terhességmegszakítás lehetősége már egyébként sem állt fenn.

[11] Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes megsértette az I-II. rendű felperesek önrendelkezéshez, ezen keresztül családban éléshez fűződő jogát azáltal, hogy az I. rendű felperes terhességvizsgálata során nem az elvárható gondosságnak megfelelően végezte, így a felperesek nem dönthettek a terhesség megszakításáról, ebből fakadóan sérelemdíj és kártérítés megfizetésére váltak jogosulttá.

[12] Döntésének jogi indokolása szerint a keresetet a magzati élet védelméről szóló 1992. évi LXXIX. törvény (Mvtv.) 6. § (3) bekezdésére, az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 77. § (3) bekezdésére, 136. §-ára, valamint a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (Ptk.) személyiségi jogok védelmére és kártérítésre vonatkozó szabályai alapján bírálta el.

[13] Rámutatott: a bizonyítási érdekek mentén az alperest terhelte a felróhatóság alóli kimentés, annak igazolása, hogy a terhességvizsgálata során a Down-kór szűrési algoritmusába illeszkedő második trimeszteri képalkotó vizsgálat elvégzését nem mulasztotta el, illetőleg a mulasztás rajta kívül álló okból történt.

[14] Az I-II. rendű felperesek személyes meghallgatása alapján meggyőződött arról, hogy a magyar nyelvet gyakorlatilag nem beszélik, ugyanakkor az ambuláns lapok magyar nyelven kerültek kiállításra, azok egyikén sem szerepel, hogy tolmácsolás történt a részükre. Az I. rendű felperes az ambuláns lapokon szereplő felhívásokkal összhangban járt el: megjelent a 2015. július 21. napjára előjegyzett UH szűrővizsgálaton és vérvizsgálatoknak is alávetette magát. A 2015. július 21-i ambuláns lap azon kitétele, miszerint az I. rendű felperes a genetikai tanácsadást nem veszi igénybe, nem volt értelmezhető. A bizonyítás alapján az a meggyőződése alakult ki, hogy amennyiben az alperes 2015. augusztus 17-én vagy korábbi

időpontban visszarendeli az I. rendű felperest második UH szűrővizsgálatra, úgy az I. rendű felperes együttműködik vele.

[15] Kifejtette: védekezése alapján az alperest annak bizonyítása terhelte, hogy az Eütv. 136. § (2) bekezdés l) és n) pontjaiban foglaltakkal összhangban 2015. augusztus 17-én visszahívta az I. rendű felperest a második UH szűrővizsgálatra, vagy felhívta a figyelmét arra, hogy azt máshol végeztesse el. Erre vonatkozó bejegyzés az ambuláns lapon nem szerepel, ennek hiányát tanú1 és tanú2 tanúk vallomása nem pótolta: előbbi az eset részleteire nem emlékezett, az utóbbi tanúvallomása pedig jelentős egyezést mutatott az orvosi dokumentáció tartalmával, így az emlékeit arra alapította. Egyik tanúvallomás sem adott magyarázatot arra, hogy amennyiben szóban elhangzott a második UH szűrővizsgálat szükségességére vonatkozó figyelmeztetés, úgy az az orvosi dokumentációban miért nem került feltüntetésre.

[16] Az elsőfokú bíróság aggálytalanul elfogadta a pert megelőző közjegyzői eljárásban felkért szakértő1 szakvéleményét. A szakértő nem elemezhetett második trimeszteri képzővizsgálati adatot, csupán az ahhoz időben legközelebb eső 16. heti, a 2015. augusztus 17-i UH vizsgálat leletét. A szakértő szerint már ezen a vizsgálaton is ábrázolódtak olyan jelek – kóros FL/BPD arány, minor jelek a laborértékekben – amelyek a Down-kór irányában elvégzendő további vizsgálatok szükségességét kellett volna, hogy felvessék.

[17] A bizonyítékok értékelésével arra jutott: az alperes felelősségét megalapozza, hogy a 16. heti vizsgálat a második trimeszteri vizsgálat részletességének nem felelt meg, de arra sem merült fel adat, hogy további, a 18-19. héten elvégzendő vizsgálat szükségességére – akár magyar nyelven és dokumentált módon – felhívta volna az I-II. rendű felperesek figyelmét. A mulasztással megsértette az Eütv. 77. § (3) bekezdése szerinti gondossági követelményt, emiatt az I-II. rendű felperesek nem tudtak élni az Mvtv. 6. § (3) bekezdése szerinti önrendelkezési jogukkal, a terhességmegszakítás lehetőségétől való megfosztásuk beteg gyermek megszületésében manifesztálódott, amely a családban éléshez való jogukat sérti, ezért ezen személyiségi jog megsértésének a megállapítása iránti igényük alapos.

[18] Rögzítette: a személyiségi jogsértés sérelemdíj követelésére és vagyoni kár elszenvedése folytán a beteg gyermek felnevelésének többletköltsége és kiadásai követelésére jogosítja az I-II. rendű felpereseket.

[19] Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (Pp.) 341. § (2) és (4) bekezdésére alapítva hozta meg.

[20] Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítélete ellen az I-II. rendű felperesek és az alperes terjesztett elő fellebbezést.

[21] Az I-II. rendű felperesek az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítélete ellen benyújtott fellebbezésükben – a tényállás kiegészítésével, közbenső ítéleti rendelkezés helyett

– ítélet meghozatalát, az alperes keresettel egyező kötelezését kérték sérelemdíj és vagyoni kártérítés, valamint első-, másodfokú perköltség megfizetésére.

[22] Álláspontjuk szerint az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének tényállása kiegészítésre, módosításra szorul annyiban: keresetükben a sérelemdíjon felül 19.402.000 forint vagyoni kártérítésre és havi 421.500 forint járadékra, valamint ezen összegek késedelmi kamataira is igényt támasztottak; a 2021. augusztus 9-i keresetváltoztatásban jogsértő magatartásként hivatkoztak arra is, hogy az alperes az I. rendű felperest nem küldte kockázatelemzésre és célzott UH vizsgálatra, nem hívta be második trimeszteri UH vizsgálatra és az integrált teszt eredményeinek kiértékelésére, továbbá a 2015. augusztus 17-i UH vizsgálatot végző orvosnak nem volt MSZNUT „B” vagy „C” vizsgálója; az alperes a keresettel követelt sérelemdíj és vagyoni kártérítés összegét nem vitatta; az alperes nem kérte új szakértő kirendelését; a per előtti eljárásban közjegyző rendelte ki a szakértőt, nem az I-II. rendű felperesek kérték fel szakvéleményadásra.

[23] Érvelésük szerint a jogalapra vonatkozó döntés érdemben helyes, azonban közbenső ítélet meghozatalára nem volt eljárásjogi lehetőség, ugyanis az alperesi elismerés, az összecszerűség általános vitatásának elégtelensége folytán a követelés összege és a jog fennállás tekintetében a vita nem volt elkülöníthető. Az elsőfokú döntés jogerőre emelkedése esetén a folytatódó eljárásban – az alperes összecszerűséget vitató nyilatkozata hiányában – nem lesz olyan kérdés, amelynek a tárgyalására sor kerülhetne.

[24] Az alperes az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítélete ellen benyújtott fellebbezésében elsődlegesen a megváltoztatását és a kereset elutasítását, másodlagosan a hatályon kívül helyezését, valamint az I-II. rendű felperesek perköltségében marasztalását kérte.

[25] Érvelése szerint az I. rendű felperes alacsony háttérkockázattal kezdte meg a várandósságát. Az MSZNUT terhesgondozásra irányadó javaslata szerint a kötelező UH vizsgálatokat a 12-14. héten (I. trimeszter), a 18-20. héten (II. trimeszter), a 28-30. héten (III. trimeszter) kellett –társadalombiztosítási finanszírozás mellett – elvégezni. 2014-ig genetikai szűrésre szolgált az AFP vizsgálat, amelyről utóbb kiderült, hogy arra alkalmatlan, így kikerült a kötelező vizsgálatok köréből.

[26] Az első trimeszteri vizsgálatot a szakma szabályainak megfelelően a betöltött 13. héten elvégezte, a leletet tartalmilag és formailag megfelelően dokumentálta, amelynek részét képezte annak rögzítése, hogy az I. rendű felperes a felajánlott genetikai tanácsadást nem veszi igénybe.

[27] Az I. rendű felperes által genetikai szűrésre választott integrált teszt elkészült, amely két vérvételből állt, az elsőre a 13. héten (2015. július 21.), a másodikra a 17. héten (2015. augusztus 17.) került sor. Az integrált teszt szerint az I. rendű felperes esetében a Down-kór előfordulása alacsony: 1:5000, az eredmény szerint alacsony kockázati csoportba került, így további intézkedés nem volt szükséges, az integrált teszt diagnosztikai értéke jelentősen meghaladta a korábbi, önmagában végzett AFP szint meghatározás diagnosztikus értékét.

[28] Az I. rendű felperes következő UH vizsgálatára a várandóssága 16. hét + 5. napján került sor, ekkor nem kötelező, hanem alhasi görcsös fájdalom miatt áttekintő UH vizsgálat történt, amelynek az alapvető életviszonyok tisztázása, a főbb testméretek rögzítése, a méhlepény, magzatvíz áttekintése volt a célja 5-10 perces időtartamban. Ez a vizsgálat személyi, tárgyi, időtartambeli, időpontbeli, tartalmi és dokumentációs szempontból jelentősen eltér a kötelező szűrő UH vizsgálatától.

[29] Az I. rendű felperes a várandóssága 28. hetében jelentkezett újra, ekkor azonban az idő múlása folytán a terhességmegszakítás lehetősége nem merülhetett fel, ezért irreleváns, hogy ebben az időpontban a Down-szindróma felismerésre került-e.

[30] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen hagyta figyelmen kívül azt a védekezését, hogy az I. rendű felperes a területi védőnői ellátásról szóló 49/2004. ESZCSM rendelet szerint köteles lett volna felkeresni a területileg illetékes védőnőt, aki tájékoztatta volna a várandósgondozás alatt elvégzendő kötelező és opcionálisan igénybe vehető vizsgálatokról. Az I. rendű felperes a személyes előadása szerint nem vette fel a kapcsolatot védőnővel, tanácsadáson nem vett részt. Hangsúlyozta, hogy a védőnői ellátás nem állampolgársághoz, hanem lakcímhez kapcsolódik, nem vitatott perbeli adat, hogy az I-II. rendű felperések belföldi állandó lakcímmel rendelkeznek.

[31] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg az Eütv. 136. § (2) bekezdés l) és n) pontjaiban foglalt megsértését. Az egészségügyi dokumentáció teljességére vonatkozó előírás ugyanis nem értelmezhető kiterjesztően, annak nyilvánvalóan nem kell a maga egészében tartalmaznia az ellátás során zajló kommunikációt; az orvos és a páciens közötti, következő vizsgálatra vonatkozó egyeztetés sem tájékoztatásnak, sem adatnak, sem ténynek nem minősül.

[32] Az elsőfokú bíróság alaptalanul állapította meg a magyar nyelv ismeretének a hiányát az I-II. rendű felperések nyilatkozata alapján, tényként kellett volna kezelnie azt is, hogy megfelelő kommunikáció nélkül a terhesség gondozás nem lett volna kivitelezhető. Egészségügyi szolgáltatóként nem terheli felelősség azért, hogy az ellátott személy nem rendelkezik kellő nyelvismerettel, tolmács alkalmazásának a hiánya nem a terhére, hanem károsult közrehatásként értékelendő.

[33] Az I-II. rendű felperések fellebbezési ellenkérelmükben – a saját fellebbezésükkel nem érintett rész kivételével – az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének a helybenhagyását kérték. Érvelésük szerint az alperes fellebbezése nem tartalmazza a Pp. 371. § (1) bekezdés d) pontjában foglalt kötelező tartalmi elemet – jogszabálysértés megjelölése –, valamint a perköltség iránti kérelem is határozatlan.

[34] Az elsőfokú bíróság szakkérdés felmerülése folytán helytállóan vette figyelembe a másik eljárásban kirendelt szakértő aggálytalan szakvéleményét.

[35] Az alperes ellenkérelmében a Down-szindrómás magzat kiszűrését célzó integrált teszt pontosságát csak 95%-ra tette és alaptalanul hivatkozott a negatív végeredményére, ugyanis mindkét részeredménye Down-szindrómát előrejelezve pozitív volt (alacsony AFP, uE3 érték). A kombinált teszt összesített végeredményétől függetlenül a takaróredő vastagsága is értékelendő, 3 mm-nél vastagabb takaróredő esetén magzatvíz vizsgálatot kell felajánlani. Az információval bíró kóros részvizsgálati eredmények az Eütv. 13. § (4) bekezdése és 134. §-a szerint diagnosztikai továbblépést és tájékoztatást kellett volna, hogy maguk után vonjanak.

[36] Súlytalan a genetikai tanácsadás elmulasztására vonatkozó érvelés is, az I. rendű felperes aláírása sem a 2015. június 23-i, sem a 2015. július 21-i ambuláns lapokon nem szerepel, azokról csak utólag, irat kikérés során szerzett tudomást. Mindkét ambuláns lapon a genetikai tanács szükségességére és elutasítására vonatkozó előrenyomtatott szöveg szerepel, nem tartalmaznak semmilyen konkrét adatot, kiszűrt eltérést, amely diagnosztikai továbblépést indokolt volna. Az I. rendű felperestől pedig nem volt elvárható, hogy részt vegyen olyan ellátáson, amelynek nincs konkrét oka, ugyanakkor 1%-os vetélési kockázattal jár.

[37] Az elsőfokú bíróság sem az első, sem a harmadik trimeszteri szűrővizsgálat vonatkozásában nem állapított meg az alperes terhére mulasztást, ugyanakkor a szakvéleményre alapozva helyesen jutott arra, hogy a 2015. augusztus 17-i UH vizsgálat nem felelt meg a szakma szabályainak. A második trimeszteri szűrővizsgálat a Down-szindróma szűrési algoritmusában fontos szerepet tölt be, az alperes a fellebbezésében nem tudott olyan szakmai szabályt idézni, amely ennek elvégzését szükségtelenné tette volna, az eljárása nem felelt meg a 26/2014. (IV. 8.) EMMI rendelet 1. számú mellékletében foglaltaknak, amely azt kötelező szűrővizsgálatként jelöli meg.

[38] Az I. rendű felperest nem terheli közrehatás azért, mert nem vett igénybe védőnői tanácsadást. A terhessége idején lakóhellyel, érvényes TAJ kártyával nem rendelkezett, menekültként tartózkodott országon, nem kapott tájékoztatást a védőnői ellátás szükségességéről. Az alperes a védőnői ellátással kapcsolatos érvelését a perfelvételi szakban nem tette meg, bizonyítási szükséghelyzetre nem hivatkozott.

[39] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg az alperes terhére az Eütv. 136. § (2) bekezdés 1) pontjának megsértését, továbbá az I-II. rendű felperesek hiányzó nyelvtudása miatti nehezített kommunikációt. Amennyiben az alperes nem tudta magát megértetni az I. rendű felperessel, akkor nem kellett volna a terhesgondozását elvállalnia, vagy azt tolmács biztosításához kellett volna kötnie.

[40] A jogorvoslati eljárásban okirat egyidejű becsatolásával új tényként bejelentették, hogy egészséges második gyermekük született, amely álláspontjuk szerint a Kúria 2/2022. PJE határozata alkalmazása körében jelentőséghez jutó körülmény.

[41] Az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletének fellebbezéssel nem támadott, jogerőre emelkedett rendelkezése nem volt, ezért azt a Fővárosi Ítéltábla teljes terjedelmében felülbírálta [Pp. 358. § (5) bekezdés].

[42] A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja értelmében tárgyaláson bírálta el a fellebbezéseket, amelyeket nem talált megalapozottnak.

[43] A Fővárosi Ítéltáblának az I-II. rendű felperesek fellebbezése alapján – függetlenül attól, hogy hatályon kívül helyezés iránti kérelmet nem terjesztettek elő – elsődlegesen a közbenső ítéleti rendelkezés meghozatalával állított eljárási szabálysértés fennállásáról, valamint az alperes által másodlagosan kért hatályon kívül helyezés szükségességéről kellett állást foglalnia.

[44] Az I-II. rendű felperesek valós tárgyi keresethalmazatban kérték személyiségi jogaik megsértésének felróhatóságtól független szankciójaként az állított jogsértések megtörténtének a megállapítását, az alperes sérelemdíjban marasztalását és vagyoni kártérítés megfizetésére kötelezését.

[45] A tárgyi keresethalmazattal történő igényérvényesítés okán az elsőfokú bíróságnak lehetősége volt a Pp. 341. § (2) bekezdése alkalmazásával részítéleti rendelkezéssel dönteni a személyiségi jogok megsértésének megállapításáról, a marasztalási igények vonatkozásában pedig – figyelemmel a Pp. 341. § (4) bekezdésében foglalt feltételek teljesülésére – közbenső ítéleti rendelkezéssel határozni az érvényesített jogok fennállásáról.

[46] A fellebbezésben foglaltaktól eltérően ugyanis a sérelemdíj, valamint vagyoni kártérítés iránti igények jogalapjának fennállása és összege tekintetében a jogvita elkülöníthető volt, az iratok nem támasztják alá a követelések összegének az elismerésére és annak jogkövetkezményére alapított felperesi érvelést. Az alperes a perfelvételi szakban joghatályosan előterjesztett írásbeli ellenkérelmében a kereseti kérelmek általa vitássá tett részét egyértelműen megjelölte akként, hogy azokat teljes egészében, mind jogalapját, mind összegét tekintve vitatja; elismerő nyilatkozatot – amellyel akár részben valóban fogadta volna el a vele szemben támasztott követeléseket – a per későbbi szakaszában – a perfelvételi, illetőleg érdemi tárgyalási szakban – sem tett. A perfelvételi nyilatkozata az összecszerűség vitatásának külön indokolása nélkül is határozottnak minősült, nem hagyott kétséget a teljeskörű vitatási szándéka tekintetében. Ebből kiindulva az elsőfokú bíróság nem tekintette hiányosnak az alperes perfelvételi nyilatkozatát, ezért nem hívta fel az összecszerűséget vitató nyilatkozatát alátámasztó tények és bizonyítékok megjelölésére; arra következtetett, hogy a keresettel érvényesített jog fennállása és ennek alapján a felperest megillető követelés összege tekintetében a jogvita elkülöníthető, és a Pp. 341. § (4) bekezdése értelmében az összecszerűség vizsgálatát megelőzően közbenső ítélettel megállapította az érvényesített jog fennállását.

[47] Erre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla sem látta alkalmazhatónak a Pp. 203. § (2) bekezdés a) pontjában felállított eljárásjogi vélelmet, ezért nem terjesztette ki a kereset jogalapja fennállását megállapító közbenső ítélet felülbírálatát a kereseti követelések összecszerűségének az elbírálására (a jogvita I-II. rendű felperesek által kért körben való eldöntésére).

[48] Az alperes másodlagos fellebbezési kérelme – ahogyan arra az I-II. rendű felperesek a fellebbezési ellenkérelmükben helytállóan utaltak – eljárásjogi szabálysértésre hivatkozást nem tartalmazott, és mivel a Fővárosi Ítéltábla sem észlelt hatályon kívül helyezésre alapot adó eljárási szabálysértést, ezért nem volt akadálya az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítélete érdemi felülbírálatának.

[49] A felperesi fellebbezésben foglaltaktól eltérően az elsőfokú bíróság a személyiségi jog megsértésének a megállapítása, sérelemdíj és kártérítés iránti kereset rész- és közbenső ítélettel való elbírálása szempontjából jelentőséghez jutó tényállást – a releváns pertörténeti elemek rögzítése mellett – hiánytalanul felderítette, arra alapított érdemi döntésével a Fővárosi Ítéltábla egyetértett, és lényegét tekintve – a következő kiegészítésekkel – annak jogi indokolását is osztotta.

[50] Az elsőfokú bíróság helyesen jelölte meg az Eütv., az Mvtv. és a Ptk. jogvita elbírálása során irányadó rendelkezéseit és a bizonyítási érdekek alapján helytállóan telepítette a bizonyítási terhet is. A töretlen bírói gyakorlat szerint az egészségügyi szolgáltatással kapcsolatos (orvosi kártérítési) perekben a károsult az okozatosság tekintetében ráháruló bizonyítási kötelezettségének eleget tesz annak bizonyításával, hogy károsodása (személyiségi jogi sérelme) összefügg az egészségügyi szolgáltató által nyújtott ellátással. Adott esetben ennek az összefüggésnek a megállapításához nem volt szükség bizonyításra, mert nem volt vitatott tény, hogy az I. rendű felperes terhesgondozását – amelynek célja a 26/2014. (IV. 14.) EMMI rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. § (1), (2) és a (4) bekezdéseiben előírtak szerint a várandós nő egészségének megőrzése, a magzat egészséges fejlődésének és egészségesen történő megszületésének elősegítése, a veszélyeztetettség és a szövődmények megelőzése, illetve megfelelő időben történő felismerése – az alperes végezte és az ellátás magzati fejlődési rendellenességet kiszűrő célja nem valósult meg, mert az I-II. rendű felperesek gyermeke a várandósság során fel nem ismert Down-szindrómában szenved, kromoszóma rendellenességgel született meg.

[51] A jogvita elbírálása szempontjából ezért a felelősség alóli mentesülés kérdése jutott üggyöntő jelentőséghez; kimentése érdekében az alperesnek azt kellett bizonyítania, hogy az általa nyújtott ellátásnak nem volt felróható mozzanata, az I. rendű felperes terhesgondozását a szakma szabályainak és az elvárható gondosság elvének megfelelően végezte; a magzat fejlődési rendellenességére utaló jelek a terhesgondozás során nem voltak felismerhetők, ezért a felismerés elmulasztása nem róható a terhére [Ptk. 6:519. § második fordulata].

[52] A Fővárosi Ítéltábla nem osztotta a kimentés sikerességére vonatkozó alperesi fellebbezési érvelést; az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az I. rendű felperesnek nyújtott ellátásnak voltak olyan felróható mozzanatai, amelyek következményei alól az alperes nem mentesülhet.

[53] Az állami szférán kívüli magánegészségügyi szolgáltatókra is, így az alperesre is irányadó Rendelet 1. számú mellékletében előírtak szerint a várandósság első harmadában a 11-13. héten, a várandósság második harmadában a 18-20. héten, a várandósság harmadik harmadában a 30-32. héten kötelező az UH szűrővizsgálat, amelyek közül az alperes az elsőt és a harmadikat végezte el. A 2015. augusztus 17-i UH vizsgálat időpontjában az általa gondozott terhesség még nem érte el a 18. hetet, ezért az alperes azzal, hogy a nála alhasi görcsökkel megjelent I. rendű felperesnél csupán áttekintő jellegű UH vizsgálatot végzett, szakmai szabályt nem sértett.

[54] Ugyanakkor az aggálytalan orvosszakértői vélemény szerint az ezen a vizsgálaton mért és az ambuláns lapon rögzített magzati anatómiai adatok közül a combcsont (FL) mérete 24 mm, a fej keresztátmérő (BPD) 38 mm volt, a két érték 63%-ot mutató aránya (24/38) pedig Down-kórra utaló minor jelnek minősült.

[55] Az orvosszakértő szerint egyrészt további, Down-kórra utaló minor jelnek minősültek az integrált teszt második fázisában mért egyes alacsony részeredmények: a 0,50 MoM AFP és a 0,58 MoM uE3 érték; másrészt a kombinált tesztet alkotó vizsgálatok önmagukban is értékelhetők, ezek a biokémiai markerek pedig fontos, kórjelző értékkel bírnak a Down-kór méhen belüli kimutathatósága szempontjából.

[56] Az orvosszakértő egyértelműen úgy nyilatkozott, hogy minimum két minor, vagy egy major jel esetén – a várandós egyidejű tájékoztatása mellett – diagnosztikai továbblépést, így genetikai tanácsadást, magzatvíz mintavételt, kromoszóma vizsgálatot kell felajánlani, amellyel a magzat genetikai, teratológiai ártalma valószínűsíthető. A szakirodalmi adatok szerint az invazív diagnosztikai vizsgálatok során Down-szindróma vonatkozásában 1%-ot meg nem haladóan fordulhatnak elő ál- pozitív vagy ál- negatív esetek. Az orvosszakértő határozott szakmai álláspontja szerint amennyiben az I-II. rendű felperesek döntése alapján diagnosztikai továbblépésre került volna sor a 20. hét megkezdése előtt, úgy a terhességmegszakítás az I. rendű felperes kérésre a 24. hétig elvégezhető lett volna, tekintettel a diagnosztikai vizsgálat elhúzódására.

[57] Az alperes az ellátás dokumentálásának a terhére eső hiányossága, az ehhez kapcsolódó tanúbizonyítás általa fellebbezésben nem vitatott eredménytelensége folytán nem csak azt nem tudta a perben bizonyítani, hogy az I-II. rendű felperesek figyelmét általános jelleggel felhívta a kötelező, második UH szűrővizsgálat fontosságára, akár a külföldön történő elvégzésének a szükségességére, hanem azt sem bizonyította – és erre vonatkozó tényállítást nem is tett –, hogy az orvosszakértői véleményben megjelölt – előzőekben részletezett – anatómiai arányszámot és biokémiai markereket Down-kórra utaló minor jeleknek tekintette, ezekről a 2015. augusztus 17-i UH vizsgálat és a 2015. augusztus 18-i integrált teszt leletének az ismeretében az I-II. rendű felpereseket haladéktalanul tájékoztatta, részükre diagnosztikai továbblépést ajánlott fel az önrendelkezési joguk gyakorlására még nyitva álló időben. A Down-kórra utaló három minor jelre a terhesség 17. hetében (augusztus 18-án) fény derült, de ezeknek az alperes nem tulajdonított jelentőséget, holott ebben a helyzetben különös fontossággal bírt, hogy a protokoll (szakmai irányelv) által előírt második UH szűrővizsgálat elvégzésre kerüljön. A leletek szakma szabályainak megfelelő értékelésén

túl az elvárható gondosság elvének az felelt volna meg, ha az alperes a leletekben mutatkozó eltérésekre vonatkozó figyelemfelhívás mellett a második UH szűrővizsgálatot és a további diagnosztikai vizsgálatokat úgy szervezi meg, hogy azok eredménye még a terhességmegszakítás törvény által megszabott legkésőbbi időpontja előtt rendelkezésre álljon. Az alperes által nyújtott ellátás ezen hiányosságok okán nem felelt meg az Eütv. 77. § (3) bekezdésében felállított szakmai és gondossági követelményeknek.

[58] A magzati rendellenesség lehetőségét felvető vizsgálati eredmények, leletek orvosszakmai értékelésén alapuló tájékoztatást védőnő nyilvánvalóan nem nyújthatott volna, ezért nem foghat helyt a védőnői szakszolgálat igénybevételének az I. rendű felperes általi elmulasztására alapított alperesi okfejtés.

[59] A tájékoztatás bizonyítottsága hiányában súlytalan az időpontegyeztetésre kiterjedő dokumentálási kötelezettséget vitató alperesi fellebbezési érvelés is. A Fővárosi Ítéltábla kiemeli: az I. rendű felperes az Eütv. 13. § (1) bekezdése szerint egyéniesített, teljeskörű tájékoztatásra volt jogosult; a 13. § (4) bekezdése szerint fennállt a joga a vizsgálati – különösen a várttól eltérő – eredményei megismerésére; a 13. § (2) bekezdés c) pontja szerint arra, hogy tájékoztassák a javasolt vizsgálatok elvégzésének, illetve elmaradásának lehetséges előnyeiről és kockázatáról. Az I-II. rendű felperesek egyáltalán nem kaptak tájékoztatást a Down-kórra utaló minor jelekről, a további diagnosztikai vizsgálatok – köztük a második UH szűrővizsgálat – jelentőségéről, ezért nem voltak abban a helyzetben, hogy felelősségteljesen dönthessenek a vizsgálatok elfogadásáról, illetőleg a külföldi utazásuk időzítéséről. A tájékoztatás elmulasztása az alperes részéről – ahogyan arra az elsőfokú bíróság helytállóan rámutatott – az Eütv. 135. §-ában meghatározott tájékoztatási kötelezettség megszegését jelenti.

[60] A tájékoztatás elmaradása folytán ugyancsak irreleváns az I-II. rendű felperesek magyar nyelvű kommunikációjának a nehezítettségét kétségbe vonó fellebbezési okfejtés, ezért a Fővárosi Ítéltábla csupán megjegyzi, hogy az Eütv. 13. § (8) bekezdése szerint az I. rendű felperes jogosult volt arra, hogy számára érthető módon kapjon tájékoztatást, szükség esetén tolmács közreműködésével.

[61] A várandósság kimenetelét befolyásoló magzati fejlődési rendellenesség valószínűsítésének a szükségességére vonatkozó tájékoztatás elmulasztása alól az alperes magát sikeresen nem tudta kimenteni, az elsőfokú bíróság helytállóan jutott arra, hogy a mulasztása következtében az I-II. rendű felpereseknek sérült az önrendelkezési joga, a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés a) pontja, a Ptk. 2:52. § (2) bekezdése és a Ptk. 6:519. §-a helytálló alkalmazásával hozta meg részítéleti, valamint közbenső ítéleti döntését.

[62] Mindezekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság rész- és közbenső ítéletét a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[63] Az azonos – meg nem határozható – pertárgyértékű fellebbezések nem vezettek eredményre, ezért a peres felek pernyertessége azonos mértékű, ebből következően a Pp. 83. § (2) bekezdése értelmében a jogi képviselőjükkel felmerült fellebbezési eljárási költségüket maguk viselik.

[64] A le nem rótt, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (3) bekezdés c) pontja és 46. § (1) bekezdése alapján számított fellebbezési eljárási illeték viseléséről a Fővárosi Ítéltábla a jogvitában érvényesülő, az Itv. 62. § (1) bekezdés b) pontja szerinti tárgyi illetékfeljegyzési jog és az I-II. rendű felperesek teljes személyes költségmentessége figyelembevételével a Pp. 102. § (1) és (6) bekezdése alapján határozott.

[65] A polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és állam által előlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés e) pontja alapján a Fővárosi Ítéltábla tájékoztatja az alperest arról, hogy a 48.000 forint fellebbezési illeték megfizetéséről szóló közleményben fel kell tüntetni az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a saját adóazonosító számát.

Budapest, 2023. április 14.

Dr. Csordás Csilla s.k.

Levek Istvánné dr. s.k.

Dr. Örkényi László s.k.

a tanács elnöke

előadó bíró

bíró

A kiadmány hitelül: